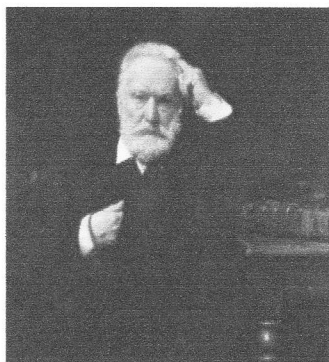

Victor Hugo

Victor-Marie Hugo (26. února 1802, Besançon – 22. května 1885, Paříž) byl francouzský básník, prozaik, dramatik, esejista a politik, vrcholný představitel romantismu.

Život

Jeden z největších francouzských básníků a spisovatelů 19. století se narodil v Besançonu, když 19. století byly dva roky, jak praví v jedné své autobiografické básni. Byl vychováván pobožnou matkou, která byla přívrženkyní krále a monarchie (royalistka), a otcem, který byl důstojníkem napoleonské armády a stoupencem Napoleona (bonapartista).

Roku 1845 vstoupil Hugo do politiky a byl jmenován pairem, v paiovské komoře se vyslovoval pro návrat Ludvíka Bonaparta, po rozpuštění pairie (1848) úspěšně kandidoval do parlamentu. Ačkoliv byl zprvu politickým stoupencem Napoleona III., brzy vystupoval jako jeho odpůrce a jako zastánce liberálního socialismu. Proto musel koncem roku 1851 odejít do exilu, nejprve do Bruselu a v roce 1852 na Normanské ostrovy v Lamanšském průlivu (Guernsey a Jersey), kde strávil téměř dvacet let. Do Paříže se za bouřlivých oslav vrátil až roku 1870 v době, kdy Francie byla poražena pruskými vojsky a přiklonil se k ideálům Komuny.

Roku 1875 se stal senátorským delegátem a brzy na to senátorem. Roku 1881 byl znovu zvolen senátorským delegátem a roku 1882 se znovu stal senátorem.

Victor Hugo zemřel roku 1885 v Paříži jako velký a uznávaný francouzský národní básník. V den jeho pohřbu byl vyhlášen státní smutek. Je pochován v pařížském Panthéonu.

Victor Hugo je autorem klasicistních básní a romantických dramát a románů, v nichž mísil postupy černého románu se zásadami kritického realismu. Ve své tvorbě spojoval snové, filosofické, politické a lyrické oblasti, mísil tragično a komično, krásu a ošklivost, vznešenost a grotesknost a z pozice humanisty se nadčasově dotkl řady sociálních problémů světa.

Divadelní hry

- *Cromwell* (1827), předmluva k tomuto dílu se stala manifestem romantického dramatu a odstartovala diskuzi mezi francouzským klasicismem a romantismem.
- *Marion de Lorme* (1829),
- *Hernani* (1830),
- *Král se baví* (1832, *Le Roi s'amuse*), podle této hry napsal italský skladatel Giuseppe Verdi svou operu *Rigoletto*.
- *Lukrécie Borgia* (1833, *Lercrece Borgia*),
- *Marie Tudorovna* (1833, *Marie Tudor*)
- *Ruy Blas* (1838),
- *Angelo* (1835),
- *Kasteláni* (1843, *Les Burgraves*),
- *Torquemada* (1882).

Poezie

Victor Hugo psal poezii lyrickou, epickou, milostnou i satirickou. Jeho poezie překvapuje dokonalostí veršované formy, barvitostí obrazu a líčení nálad. K nejvýznamnějším autorovým básnickým sbírkám patří:

- *Ódy* (1822, *Odes*),
- *Nové ódy* (1824, *Nouvelles Odes*),
- *Ódy a balady* (1826, *Odes et Ballades*),
- *Východní zpěvy* (1829, *Les Orientales*),
- *Podzimní listí* (1831, *Les Feuilles d'automne*),
- *Zpěvy soumraku* (1835, *Les Chantes du crépuscule*),
- *Vnitřní hlasy* (1837, *Les Voix intérieures*),
- *Paprsky a stíny*, (1841, *Les Rayons et les ombres*)
- *Tresty* (1853, *Les Châtiments*), satirická básnická sbírka s častými útoky na Napoleona III..
- *Kontemplace* (1855, *Les Contemplations*),
- *Legenda věků I.-II.* (1859, 1877, *La Légende des Siècles*), básnická epopéj, třídílný cyklus, v němž se básník zamýšlí nad vývojem lidstva v cestě za pokrokem a humanitou a optimisticky věří v lepší budoucnost lidstva.
- *Písňe ulic a lesů* (1865, *Les Chansons des rues et des bois*),
- *Hrozný rok* (1872, *L'Année Terrible*)
- *Papež* (1878, *Le Pape*)
- *Konec Satana* (1886, *La Fin de Satan*),
- *Celá lyra*, (1888, *Toute la lyre*)

Eseje

- *William Shakespeare* (1864), životopisná esej
- *Napoleon Malý* (1851, *Napoléon-le-Petit*), politický pamflet, mistrný portrét dobrodruha na trůně Napoleona III.
- *Historie jednoho zločinu* (1877-1878, *Histoire d'un crime*), protest proti jedné z nejotřesnějších událostí francouzské historie - proti státnímu převratu Ludvíka Bonaparta.

Romány

- *Han z Islandu* (1823, Han d'Islande), autorova románová prvotina ovlivněná černým románem a frenetickou literaturou.
- *Veliký Jargal* (1826, Bug-Jargal), historický román napsaný v duchu románů Waltera Scotta, líčící vzpuru černošských otroků na Haiti roku 1791.
- *Chrám Matky Boží v Paříži* (1831, Notre-Dame de Paris), historický román ze středověké Paříže v době vlády Ludvíka XI. Hlavním hrdinou je hrbatý zvoník Quasimodo z chrámu Matky Boží, kterého se v dětství ujal kněz Frollo a vychoval ho. Kvůli němu se Quasimodo pokusí unést cikánskou tanečnici Esmeraldu, do níž je Frollo zamilován. Quasimodo je ale zatčen a odsouzen k trestu na pranýři. Esmeralda se nad ním jako jediná slituje. Frollovými intrikami je Esmeralda popravena a Quasimodo se mu za to mstí. Po letech je zvoníkově tělo nalezeno v hrobce, kde byla Esmeralda pohřbena.
- *Bídníci* (1862, Les Misérables, někdy česky též jako *Ubožáci*). V románu Hugo zachycuje život francouzského lidu v 1. třetině 19. století. Ústřední postavou je Jean Valjean. Je to bývalý galejník, který se na galeje dostal za krádež chleba. Když se mu podařilo uprchnout, okradl starého kněze, který mu nabídl nocleh. Když ho ale chytili četníci, kněz jim řekl, že stříbrné přibory Jeanu Valjeanovi dal darem, přidal mu ještě stříbrné svícný a tím ho zachránil od galejí. Tím Jeana ovlivnil a ten se poté stal dobrodincem a ochráncem těch nejbídnějších. Jeho protihráčem je policejní prefekt Javert, který ho pronásleduje. Zastává názor, že galejník zůstane galejníkem, a považuje dopadení Valjeana za své životní poslání. Ženskými hrdinkami románu jsou Fantine, mladá žena, kterou bída dohnala k prostituci a její dcera Cosette, které se ujal Jean Valjean a vychovává ji. Román vyznívá jako obžaloba tehdejší společnosti a mravů.
- *Dělníci moře* (1866, Les Travailleurs de la Mer), román, jehož děj se odehrává v prostředí drsné přírody Normanských ostrovů v době plachetnic a prvních parníků, oslavuje vítězný lidský zápas s mořským živlem a lidskou prací
- *Muž, který se směje* (1869, L'Homme qui rit), historický román z anglického prostředí na přelomu 17. a 18. století, který nás zavádí do prostředí kočovných tlup, mezi námořníky, do žalářů i do paláců.
- *Devadesát tři* (1874, Quatre-vingt-treize), román, ve kterém Hugo zobrazuje nejdramatičtější rok Velké francouzské revoluce, rok 1793. Přibližuje jej na osudech tří postav z obou táborů, a to jednak na postavě vůdce protirevoluční selské vzpoury v kraji Vendée, a jednak na postavách dvou stoupců revoluce, kteří tragicky hynou pro rozpory mezi věrností revoluci a osobními city.
- *Claude Gueux* svým rozsahem by se mělo toto dílo zařadit spíše mezi povídky. Victor Hugo v něm líčí osudy Clauda Gueux, zloděje, jež se provinil jen tím, že chtěl nasytit svou rodinu.

PRACOVNÍ LIST

Viktor Hugo Chrám Matky Boží v Paříži

Výňatek Umělecký text

Chrlíč, nad nímž dříve stál, zadržel ho v pádu. Zachytil se tam zoufalýma rukama a v okamžiku, kdy otevřel ústa, aby vykřikl po druhé, viděl nad svou hlavou na okraji zábradlí strašlivou a mstitelskou tvář Quasimodovu. Zmlkl.

Pod ním byla propast. Pád z výše více než dvou set stop, pak dlažba. V tomto děsném postavení nehlesl arcijáhen jediným slovem, nevydal jediného vzdechu. Jen se kroutil na chrlíči s neslychaným úsilím, aby se dostal nahoru. Ale na žule se neměly jeho ruce čeho zachytit, nohy mu kouzaly po zčernalé zdi, aniž se do ní zaklesly. Kdo vystoupil na věže chrámu Matky Boží, ví, že přímo pod zábradlím je kamenný výstupek. Na tomto výčnělku vyčerpával bídny arcijáhen své síly. Neměl pod sebou strmovou zeď, ale zeď, jež mu unikala.

Quasimodo mu mohl podat jen ruku, aby ho vytáhl z propasti, ale ani se na něj nepodíval. Díval se na náměstí Grève. Díval se na šibenici a díval se na cikánku. Hluchý se opřel o lokty o zábradlí na místě, kde byl před chvílí arcijáhen, a tam stál nepohnutě a němě jako bleskem omráčený, s pohledem upřeným na jediný předmět z celého světa, který měl v tomto okamžiku pro něj smysl, a proud slz stékal tiše z oka, jež až dosud prolilo jen jednu slzu.

Výňatek Neumělecký text

Adjektivum „gotický“, charakterizující umělecké formy, jež vznikaly od 12. do 15. století, a to nejprve ve Francii a potom i jinde v Evropě, pochází z doby manýrismu, z pera G. Vasariho, malíře, architekta a spisovatele, žáka Michelangelova. Tento Florentán podal v úvodu k první části svého prosulého díla o životě italských umělců stručný přehled dějin umění. O památkách středověku praví, že byly provedeny v novém slohu pocházejícím z Německa, že tento sloh vynalezli Gótové a že by se měl nazývat gotický. Podle Vasariho je to sloh hrubý a zmatený, zcela postrádající smysl pro proporce a měřítko, které jsou vlastní klasickým řádům a klasicky dokonalým formám. Tento úsudek florentského autora se ujal natolik, že platil až do poloviny minulého století. Teprve romantikové v čele s Chateaubriandem a Victorem Hugem rehabilitovali gotiku a její katedrály, v nichž spatřovali apoteózu náboženského ducha středověku. Umělečtí historikové se časem stále hojněji zabývali studiem počátků tohoto originálního slohu s nádhernými portály a vznosnými klenbami. [...] Dokládají to četné chrámy z období rané gotiky, například katedrála v Laonu, nebo loď katedrály Notre-Dame v Paříži (v části postavené podle původního záměru po roce 1163).

(J. Pijoan, Dějiny umění)

Zasadit orientačně tvorbu V.Huga do kontextu světové literatury

V.Hugo je představitel světového romantismu, představitel Francie
Romantismus = vycházel z revolučních zvrátů v Evropě. Vyvíjel se mezi 2 revolucemi = od Velké francouzské revoluce 1789 k revoluci roku 1848.

To vedlo ke vzniku nového životního postoje = romantického životního pocitu = ten vychází z následujících znaků:

- představa konfliktu mezi snem a skutečností** = člověk touží uskutečnit své sny, ale necitelný svět kolem něj ho omezuje, snaží se vzepřít zákonům společnosti, ale tato vzpoura končí často nezdarem
- ústřední hrdina splývá s autorem**
- hlavní postava je výjimečná** = častým tématem je nešťastná láska, postavy vynikají silou citu a vášně
- útěk do přírody, únik do vlastního nitra** = pocit světa bolu / skepse, splínu/
nové estetické hodnoty = ideálem se stává zvláštnost a bizarnost
V. Hugo prohlašoval : „ošklivost je krása“
- **používání kontrastů** = / krása x ošklivost, noc x den /

Další představitelé svět. romantismu

- Francie : Stendhal = „Červený a černý“
Anglie : George Gordon Byron = „Childe Haroldova pout“
Valter Scott = „Ivanhoe“
Německo : bratři Grimmové = německé lidové pohádky
Rusko : Alexandr Sergejevič Puškin = „Evžen Oněgin“

2. NEUMĚLECKÝ TEXT

Vyjádřit hlavní myšlenku /myšlenky textu

Hlavní myšlenkou je seznámit čtenáře s určitou historickou etapou
- zajímavou / nenásilnou, laickou/ formu zde autor Jose Pijoan čtenářům představuje gotický sloh z pohledů více lidí / pohled Vasariho – malíře, architekta a spisovatele x pohled na gotiku romantickými autory – Chateaubriand a V. Hugo.

Postihnout účel textu, tvrzení zdůvodnit

Jde o knihu o umění, která patří do kategorie Naučné a odborné literatury = účel je tedy vzdělávací, naučný, informační. Kniha je určena pro laiky i odborníky, každému zájemci o dějiny umění.
Text podává hodnotné a podnětné informace.

Charakterizovat výstavbu textu

Text není členěn do odstavců - pouze 1 odstavec - není tam shrnutí, závěr - text pokračuje.
Text je soudržný – je to celek, sepjatý tématem
Nejde o strohý výklad pojmu a vyložení encyklopedické údaje – autor používá věty rozvitě, souvětí, typické pro vypravování.
Je zde průběžná tematická návaznost / text má 1 téma ve všech větách, potřeba informovat o něčem z různých hledisek.

Charakterizovat slovní zásobu výňatku

Slovní zásoba je spisovná.
I když nejde o umělecký text, objevují se zde slova zastaralá, citově zabarvená x také odborná pojmenování a slova novodobá.

VIKTOR HUGO- CHRÁM MATKY BOŽÍ V PAŘÍŽI

I. UMĚLECKÝ TEXT

Charakterizovat postavy vystupující ve výňatku

Quasimodo - hlavní postava, zvoník chrámu Matky Boží

- z latiny-znamená /jaksi, přibližně, jen částečně /

- pojmenoval ho jeho nálezcce Frollo -protože Quasimodo byl jen „přibližně člověkem“

typický romantický hrdina-fyzicky zohavený, jednooký, hluchý hrbáč, všemi nenáviděný, lidé v něm spatřovali ztělesnění zla. Vnitřně byl ale laskavý, ušlechtilý a citlivý. Schopen upřímných citů a čisté lásky k Esmeraldě. Byla v něm zvláštní síla, čistota a odvaha, nebál se ničeho, ani obětovat vlastní život.

Kněz Claudius Frollo - představitel církve, který působí asketicky, ale uvnitř je zlý a

proradný pokrytec. Pohledný, ale hrubý, schopen vášně i nenávisti.

Byl velmi inteligentní – vystudoval 4 fakulty – byl zmitán mezi láskou k Bohu a láskou k Esmeraldě. –

Především záporná postava, ale také pater, který poprvé pocítil lásku a protože nebyla opětována, uchýlil se ke zlým činům.

Esmeralda - mladá, krásná cikánská tulačka, důvěřivá, schopná vášnivě milovat i naopak nenávidět.

-Kontrast – krásy a citové upřímnosti x prostředí bídy

-Vyrůstala mezi spodinou v tzv. Dvoře divů – město cikánů, zlodějů a tuláků.

-Dovedla krásně tančit, zpívat, hrát na bubínek

Určit prostředí, v němž se odehrává děj výňatku

Děj se odehrává v Paříži, 15.stol. za vlády Ludvíka XI.

-Konkrétně děj ve výňatku textu se odehrává v pařížské katedrále Notre Dame / Chrám Matky Boží/, ze které je výhled na náměstí Gréve, na kterém právě probíhá poprava Esmeraldy.

Ochoz chrámu – chrámový chrlič /= socha v podobě démona/, který při pádu zadržel Frollo.

Charakterizovat výstavbu textu

Ukázka má začátek, střed i konec = horizontální členění- odstavce na sebe navazují, je zde postupná tématická návaznost.

Autor používá : kontrasty / krása x ohavnost/

: přímou řeč

: latinská slova

: přirovnání = př. Stát nepohnutě a němě jako bleskem omráčený

: dynamická slovesa

: epiteta = / „básnické“ přívlastky/ = př. zoufalýma rukama

: gradace přívlastků = př. strašlivá a mstitecká tvář

: opakování slov = př. strmou zeď, ale zeď, jež mu unikala

Dívat se na náměstí Gréve. Dívat se na šibenici a dívat se na cikánku = gradace, citové zaujetí

Celý děj je velmi dramatický, má velký spád, výborný popis postav a prostředí = viz. 2. odstavec = detailně vylíčen popis chrámu / propast, dlažba, chrlič, žula, zčernalé zdi, zábradlí, kamenný výstupek/ atd.

Charakterizovat slovní zásobu výňatku

Styl = umělecký, romantický román

Jazyk = spisovný, s použitím archaismů

Slovní zásoba = bohatá, hlavně výrazné používání přídavných jmen

Dynamická slovesa

Časté přívlastky a vedlejší věty přívlastkové